

Theologiae Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Intellectu & Scientia Dei, ejusque Objecto. Item de
voluntate & volitione Dei, ejusque Objecto

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Concl. II. Omnia signa voluntatis impoertant aliquem actum positivum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73680)

est verus actus voluntatis divinae, seu ipse Deus; at verò voluntas signi non est verus actus voluntatis divinae, sive Deo intrinsecus; sed solum signum externum illius actus. Sicut ergo urina v.g. non dicitur univoce sana, sed æquivocè, eò quòd sit signum sanitatis, quæ est homini intrinseca; pari passu voluntas signi solum æquivocè dicitur voluntas, sive actus voluntatis; quia est signum voluntatis, quæ est intrinseca Deo, seu ipse Deus.

Sed enim, dicit aliquis: omne signum, quod non concordat ei, cuius est signum, est falsum. Si igitur signa, quæ assignantur circa voluntatem divinam, non concordant divinæ voluntati, sunt falsa; si autem concordant, superflue assignantur. Respondet Felix sup. num. 4. voluntatem signi non esse signum falsum; quia v.g. præceptum neque ex natura rei, neque ad placitum significat interiorem voluntatem efficacem faciendi, quod præcipitur; sed solum significat voluntatem efficacem faciendi ipsum signum, quo Deus solet aliquid velle, nempe tentare Abrahamum, quandò ei præcipit sacrificare filium. Sic ille.

Adjungo responsum D. Thom. sup. ad 2. Quod signa voluntatis, dicuntur voluntates divinae, non quia sint signa, quòd Deus velit; sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi, in Deo divina voluntates dicuntur. Sicut punitio non est signum, quòd in Deo sit ira; sed punitio ex eo ipso, quòd in nobis est signum ira, in Deo dicitur ira. Qualiter autem hæc responso Doct. Angel. intelligenda sit, apparebit ex solutione hujus questionis: Utrum quinque signa, jam enumerata, divinæ voluntatis actum significant. Hæc est nostra sententia:

CONCLUSIO II.

Omnia signa voluntatis important aliquem actum positivum.

Ita docet Smising sup. num. 23. quem sequitur Felix sup. num. 6. quod de signo illo, quod dicitur operatio (inquit Theodor.) nemo negare potest; cum enim Deus omnia operetur secundum consilium voluntatis suæ, teste Apostolo ad Ephes. 1. illud voluntatis consilium haud dubie per operationem, tamquam causam per effectum significatur; ut enim suo loco ostendimus, voluntas, sive actus voluntatis Deo intrinsecus, est formalis ratio causandi, sive immediatum principium operandi ad extra. Ex quo etiam patet; quòd hæc voluntas, pura, quæ per operationem significatur, sit voluntas consequens; nam obtinet effectum; adeoque per eam vult Deus omnia ad effectum requisita, sine quibus nequit operatio procedere. Quantum ad præceptum, & prohibitionem, important actum (inquit Smising sup.) quo Deus non solum vult præcipere, & prohibere; sed etiam, quo vult effi-

caciter (quantum ex parte sua) fieri, aut non fieri, quod præcipit, aut prohibet. Estque idem de consilio; quia licet nolit Deus obligare hominem ad id, quod consulit; vult tamen efficaciter (quantum ex parte sua) fieri, quod consulit; idèd namque ad implendum consilium media subministrat: unde non solum actus intellectus divini, quo Deus judicat melius esse, quod consulit, cum simplici complacencia illius, quod consulitur, per consilium significatur. Sic ille.

Itaque præceptum, prohibitio, & consilium in primis significant voluntatem efficacem faciendi tale signum, per quod significetur, quid Deus velit, vel soleat velle; & hæc voluntas est consequens, ut patet. Secundò; præceptum, & prohibitio significant voluntatem obligandi, quæ etiam consequens est; quia necessariò sequitur in homine obligatio ad rem præceptam faciendam, & prohibitam omittendam. Tertio; illa tria signa significant actum, ut jam diximus ex Smising, quo Deus vult efficaciter fieri, quod præcipit, prohibet, vel consulit, non absolute & spectatis omnibus, ad effectum requisitis; sed quantum est ex parte sua: unde non est voluntas consequens, sed antecedens (ut patebit ex sequentibus) & consequenter non semper illa voluntas obtinet suum effectum; sed tunc solum, quandò reliqua requisita adsunt. Et hoc solum significare voluit D. Thom. sup. allegatus dum ait: Signa voluntatis dicuntur voluntates divinae, non quia sint signa, quòd Deus velit (efficaciter, & absolute) sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi (efficaciter, & absolute) in Deo divina voluntates dicuntur; tametsi hæ voluntates in ipso non sint semper absolute efficaces. Quàmvis ergo homines per talia signa significant suam voluntatem absolutam, haud equidem semper Deus; aliàs quidquid præcipit, prohibet, aut consulit, semper necessariò fieret, quod constat esse falsum. Ab illa nihilominus humana voluntate signi desumpta est metaphorica locutio de divina voluntate signi. Si inferas: ergo non est ne-

Itemque consilium.

Primum significatum.

Secundum.

Tertium.

Explicatur S. Thomas.

Obiectio.

Solvitur ex Felice.

10. Quem actum significat permissio.

cessarium, quòd significent aliquam voluntatem beneplaciti Deo inexistentem; sed sufficit, ut in nobis soleant esse signa veræ voluntatis: sicut comminationes Dei dicuntur ira Dei; non quia significent iram in Deo existentem; sed quia sunt signa iræ in nobis. Respondet Felix sup. num. 7. in fine: quòd si ista signa non forent signa voluntatis beneplaciti Dei, nullo jure dicerentur voluntates Dei per metaphoram, ut dicunt Adversarii; nam hominibus non diceretur per metaphoram homo, nisi significaret verum hominem. Neque exemplum de ira valet: nam illæ comminationes significant aliquid in Deo, à quo proveniunt, tamquam à causa, nam in Deo est ira. Sic ille.

Sed estò, reponit aliquis; præceptum, prohibitio, consilium significant aliquem actum positivum in Deo, quem, quæso, actum significat permissio; nam hæc videtur importare suspensionem

7.

Solutio ex Felice.

Voluntas signi non est signum falsum.

Quæ signa voluntatis dicuntur voluntates divinae.

8.

Probat Concl. quædam ad operationem.

Quem actum important prohibitionem.

penſionem actûs voluntatis impediendi id, quod permittitur, magis quàm actum poſitivum impediendi. Nec verò id ſolum ſufficit ad permiſſionem ut ſic; ſed etiam ad permiſſionem liberam, ſeu perfectè voluntariam; nam perfectè voluntarij & liberi ratio non tantùm cernitur in actu poſitivo voluntatis; ſed etiam in negatione actûs; quia hæc poſterior libertas voluntatis ad ſuſpendendum omnem actum, ſeu ad volendum, & non volendum, dicitur libertas exercitiij, & libertas contradictionis; ac contra alteram, quæ libertas ſpecificationis, & libertas contrarietatis nominari ſolet, diſtinguitur. Reſpondet Smiſing ſup. num. 23. Permiſſio, etiam libera, quàmvis in ſe ſpectata non requirat actum voluntatis in permittente; ſed ſufficienter fiat per negationem voluntatis impediendi illud, quod permittitur; & ita, ſecundùm ſe ſpectata, hanc ſolam negationem permiſſio ſignificet; tamen divina permiſſio, ut ſit perfectiori modo voluntaria, videtur in Deo requirere actum poſitivum, quo nolit impedire malum, quod dicitur permittere, eùm perfectiùs (ſaltem extenſivè) voluntarium reperitur in actu, quàm in ſola negatione actûs; & aliunde talis nolitio non involvit imperfectionem, eùm de factò Deus nolit aliquas negationes, ut mala culpæ. Permiſſio ergo ſignificat in Deo actum nolendi impedire, quod permittere dicitur. Ita Theodor. Igitur dici poſſet, per ſe quidem & directè permiſſionem divinam non importare actum aliquem poſitivum permittendi, ſed ejus ſuſpenſionem; verumtamen indirectè & concomitanter, propter infinitam voluntatis divinæ perfectionem, importare & ſignificare actum poſitivum jam explicatum.

Uterius autem (proſequitur Smiſing ſup.) videtur permiſſio, præter hunc actum nolendi impedire, ſignificare actum efficaciſ diſplicitiæ mali permiſſi, quo Deus antecedenter, & quantum eſt ex parte mediorem; quæ dat ad vitandum peccatum, vult illud non fieri; ac denique videtur permiſſio præter hos duos actus rectos ſignificare alium in Deo voluntatis actum reflexum, quo velit iſtos actus rectos, ipſamque negationem voluntatis abſolutè impediendi peccatum; quia ſicut intellectus divinus, ita voluntas Dei poteſt reflekti ſupra ſuum actum, & actûs negationem. Sic ille. Hæc doctrina ſumitur ex Scoto 1. diſt. 47. quæſt. un. num. 3. ubi ſic ait: Poteſt dici, quòd permiſſio extra, vel ſignum eſt, quòd effectus ſit, qui tamen eſt contra præceptum divinum; & iſtud eſt permiſſio, quod eſt ſignum voluntatis divinæ. Hanc autem non correfpondet aliquid in ipſa voluntate divinæ, niſi non velle prohibere illud, ſive non nolle, quod eſt negatio actûs divini poſitivi; & per confequens non eſt actus poſitivus. Et quod dicitur, volens finire, hoc poteſt intelligi, non quòd habeat velle rectum circa illud, quod permittit; ſed actum reflexum. Offeritur enim voluntati ſuæ, hunc peccatum, vel peccare; primò voluntas ejus circa hunc non habet velle: velle enim ipſum habere peccatum non

poteſt. Secundò poteſt intelligere voluntatem ſuam volentem hoc, & tunc poteſt velle, voluntatem ſuam non velle hoc, & ita dicitur volens finire, & voluntariè permittere. Ita Doct. non omnino aſſertivè, ut patet ex his verbis; Poteſt dici.

Quod etiam Smiſing ſup. bene notavit, dicens: Nihilominùs nec efficaciſ diſplicitiæ mali permiſſi, nec reflexa illa voluntas videtur permiſſione ſignificari; etiam ſi talis diſplicitiæ, & talis reflexio ſint in divina voluntate. De diſplicitiæ patet; quia licet aliquo modo efficaciſ ſit in Deo circa peccatum permiſſum, tamen quaſi per accidens ſe habet ad voluntatem permiſſivam, quæ ſola per permiſſionem ſignificatur; ſi enim Deo non diſpliceret peccatum, poſſet æquè ac modò illud velle permittere, ſeu velle non impedire. Patet etiam de voluntate reflexa eadem ratione; quia licet Deus illam non haberet, poſſet intelligi, non velle, imò nolle peccatum impedire, quæ duo ſufficienter ad voluntatem permiſſivam peccati, quæ per permiſſionem ſignificatur. Quare non aliud ſignificat permiſſio divina, quàm partim illud negativum, videlicet, non velle illud impedire; partim illud poſitivum, ſcilicet, nolle impedire. Nec Scotus dixit, dictam reflexam voluntatem permiſſione ſignificari; ſed ſolum, poſſe in Deo poni voluntatem illam, quæ velle negationem ſui actûs, nolendi impedire peccatum; quam negationem ait Scotus poſſe dici (non definit eſſe dicendum) adæquatam obſectum permiſſione ſignificatum. Huculque Theodor.

Sed contra, dicit aliquis; Si hic non definit, definit in Report. (quæ ſunt ſcriptum poſteriorius) diſt. 48. num. 13. in fine, hiſce verbis: Ad aliud dico; quòd permittere, vel permitti, de ſe nullam actum poſitivum dicit; idè nec eſt rectus neque reflexus; ſed medium inter velle, & nolle, ac per abnegationem utriuſque. Quid clariùs dicere poterat, & quomodò maniſteſtius definiret hanc veritatem? Reſpondeo: Scotum hic loqui, non de omni actu poſitivo; ſed de eo tantùm, qui directè & per ſe ſignificatur, ut patet ex illis verbis: Deſe, quo nihil evidentius dicere poterat. Unde immediatè præmittitur: Ad aliud (Reſpondeo) quòd voluntas Dei permittit, non volens malum, ſed volens finire. Ergo agnoſcit Scotus præter negationem actum poſitivum. Et confirmatur ex priori ſcripto 1. diſt. 47. num. 2. ubi hæc lego: Reſpondeo: in nobis poteſt diſtingui duplex actus voluntatis, velle ſcilicet & nolle, & uterque eſt actus poſitivus; & ſunt circa idem obſectum. ſunt contrarii actus, qui exprimiuntur aliis vocabulis, quæ ſunt amare, & odire; & utrumque in nobis poteſt diſtingui, ut velle diſtinguatur in velle efficaciſ, & in velle remiſſum, ut dicatur velle efficaciſ, quo voluntati non tantùm complacet eſſe voliti; ſed, ſi poſſet ſtatim ponere volitum in eſſe, ſtatim poneret: ita etiam nolitio efficaciſ, quæ non tantùm nolens impedit aliquid; ſed, ſi poſſet, omnino deſtruit illud. Voluntas autem remiſſa eſt, quæ ita placet volitum, quòd tamen voluntas non ponit illud in eſſe, licet poſſit ponere illud in eſſe. Nolitio etiam

Sententia Smiſ. ſignificare actum nolendi impedire id, quod permittitur.

II. Quid præterea videtur ſignificare.

Quid ſit permiſſio Dei ex Scoto.

Quid ſit in Deo volens finire.

etiam remissa est, quae ita displicet nolitum, quod non prohibet illud esse, licet possit.

In nobis ergo permissio proprie dicta videtur esse nolitio alicujus mali, quod scio; non enim dicitur proprie permittere illud, de quo nihil scio: vel illud, quod ita fit ab alio, quod placet mihi; sed illud permitto, quod scio ab alio male fieri, & displicet, si non prohibeo, hoc permitto, si tamen possem prohibere. Signum autem efficacis volitionis, si fiat immediate a voluntate, est aaccomplio (id est, operatio) si per alterum, est praeceptum & volitionis remissa in nobis forte est consilium signum, vel persuasio sive monitio: ita signum nolitiois remissa, est permissio vel dissuasio, & signum nolitiois efficacis, est prohibitio. Ecce doctrina Scoti de voluntate hgni in nobis. Sequitur: Si ista distinctio possit poni in Deo, ita quod, sicut unus actus eius est velle & nolle, & hoc sine contrarietate, vel distinctione in illo actu in se; ita poneretur super quaedam objecta volita ejus velle efficax, & similiter nolle suam super objecta quaedam volita efficax; super quaedam autem non; tunc posset dici nolitio Dei remissa respectu illorum objectorum, quae ita nollat, quod tamen non vellet ista prohibere, & haec nolitio Dei posset dici permissio ejus: & ita est actus in Deo, in quantum transit super objectum sic se habens ad voluntatem divinam.

Sed nunquid illa distinctio potest poni in Deo? Si autem (prosequitur Scotus) istud non placet, pro eo, quod nolitio cujuscumque possit in esse, videtur esse cum aliqua tristitia, & cum aliqua imperfectione ipsius voluntatis nolentis: tunc potest dici &c. ut sup. Ubi satis insinuat, utrumque esse probabile. Ad illud autem, quod ibi dicit de tristitia, & imperfectione, Responderi posset, non habere locum, nisi in nobis, qui tristemur ex eo, quod impedire non possumus, quod permitimus; atque addo dicit impotentiam impedienti, quae est imperfectio, in Deo minimè ponenda; non enim permittit, quia non potest impedire; sed ut relinquat creaturae liberum arbitrium, & ob alias rationes sibi notas, ut alibi adhuc dicitur. Quidni ergo possit velle illam nolitioem? Non video quid obstat. Imò Scotus l. dist. 41. q. un. §. Contra istud, expresse dicit, permissionem peccati Judae esse per actum positivum, n. 12. ibi: In tertio instanti, quando vult permittere Petrum esse de massa perditionis, sive dignum perditione, & hoc sive propter peccatum originale, sive actuale: tunc vult permittere tadam simili modo esse filium perditionis, & hic est primus actus positivus.

Licet autem (inquit Smif. sup. num. 24.) Deus nolit impedire id, quod permittere dicitur; non tamen vult illud fieri. Non etiam vult absolute fieri, quod praecipit, aut consulit; nec vult absolute non fieri, quod prohibet, ut patet ex sup. dictis: vult tamen absolute fieri, quod operatur. Si dixeris: Deus operatur actum peccati, & tamen non vult illum, etiam pro materiali; minus impellit. Respondet Theod. loco jam citato, Deum operari, seu potius cooperari ad actum peccati, quoad materiale, & formale physicum; non quoad materiale, vel

formale morale actus peccati; & consequenter non velle istud materiale, & formale; sed illud, & (quod hinc fit) operationem cooperationemve Dei ad actum peccati pro materiali, & formali physico spectatum, esse signum, quod Deus velit actum peccati sic spectatum, in quo nulla est indecencia; quia actus ille sic spectatus ens & bonum quoddam est. Haec ille. Et patet ex sup. dictis Sect. praecedent. Conclus. 9. Tractemus itaque a voluntate signi ad voluntatem beneplaciti, quae molestissimam habet quaestionem, propter id, quod dicit Apostolus 1. ad Timoth. 2. v. 4. Qui (scilicet Salvator noster Deus) omnes homines vult salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Quaestio, inquam, est, valde disputata inter DD. Catholicos, de qua voluntate possint, & verò debeant haec verba intelligi, de voluntate signi jam explicata; an verò de voluntate beneplaciti jam explicanda. Sit itaque

Deus cooperatur ad actum peccati quoad materiale & formale physicum.

De qua voluntate debeant intelligi verba Apost. Qui omnes homines

CONCLUSIO III.

Voluntas beneplaciti dividitur in antecedentem, & consequentem,

Inventa est haec distinctio à SS. Patribus, & DD. Scholasticis ad exponendum locum Apostoli proxime allegatum, & ajunt (teste Smif. sup. n. 26.) Deum velle omnes homines salvos fieri voluntate antecedente; non autem id velle voluntate consequente: unde ita describunt voluntatem antecedentem, & consequentem, prout existimant, Deum partim velle, partim non velle omnes salvos fieri; quamquam ad alia etiam opera divinae providentiae, quam ad directionem hominum in vitam aeternam, ut & ad providentiam supernaturalem, quam Deus circa Angelos habuit, eadem voluntatis distinctio possit eum proportionate accommodari. Sic ille. Rogas: quid ergo sit voluntas antecedens, & consequens? Satis conveniunt DD. (prosequitur idem Auctor) voluntatem antecedentem esse, quae quidpiam vult Deus, quantum est ex parte sua, subministrando ad illud media sufficientia, quibus possit homo consequi illud; consequentem verò esse, quae quidpiam vult Deus absolute, spectatis omnibus ad effectum requisitis. Unde dicunt, velle Deum antecedenter, omnes homines salvos fieri; quia quantum in se est vult omnium salutem, ad illam media sufficientia praeparando, quibus homo possit salutem consequi; non autem velle consequenter salvos fieri omnes, vel quia non omnes volunt salvi fieri, seu cum mediis salutis operari; vel quia ordo causarum, cui humana vita subijcitur, impedimentum dabit, ob quod non applicabuntur homini media ad salutem ordinata, & ita, spectatis omnibus ad salutem consequendam requisitis, non vult Deus, omnes salvos fieri.

Ratio distinctiois voluntatis Dei in antecedentem & consequentem.

Quid sit voluntas antecedens & consequens.

Deus vult antecedenter, omnes homines salvos fieri,

secus consequenter.